

[Indenrigs- og boligministeren.]

ment, at det var for tidligt at danne sig noget skøn over virkningerne af de i 1951 gennemførte ændringer, har voldgiftsretten enstemmigt indstillet, at udligningsloven i sin nuværende form søges forlænget til og med regnskabsåret 1955—56. Repræsentanterne for de 3 implicerede kommuner har dog samtidig fremhævet som en forudsætning, at gennemførelsen af en omfattende skattereform eller en omlægning af byrdefordelingen mellem stat og kommune med virkning fra et tidligere tidspunkt end 1. april 1956 skal have til følge, at enhver af kommunerne kan forlange, at voldgiftsretten genoptager sit arbejde med henblik på udarbejdelse af forslag til den revision af udligningsordningen, som en nyordning på de nævnte områder måtte begrunde.

Regeringen har under de foreliggende omstændigheder ikke taget i betænkning at følge voldgiftsrettens indstilling, og det foreliggende lovforslag, der er udarbejdet i overensstemmelse med voldgiftsrettens betænkning, skal jeg derfor anbefale til det høje tings velvillige behandling.

Formanden: Udenfor dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede arbejds- og socialminister, for at han kan fremsætte et anmeldt lovforslag.

Arbejds- og socialministeren (Strøm): Det forslag til lov om en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagere m. fl., som jeg hermed har den ære at fremsætte for det høje folketing, tager sigte på at yde en økonomisk hjælp til alders- og invaliderentemodtagerne og til de enlige mødre. Jeg vil gerne straks understrege, at det, det her drejer sig om, er en rent øjeblikkelig bistandsydelse til rentemodtagerne. Det er regeringens håb inden længe for det høje folketing at kunne fremlægge planerne til en almindelig folkepensionering, og det er i ikke mindre grad regeringens håb at kunne opnå bredest mulig parlamentarisk tilslutning til løsningen af dette omfattende og vidtrækkende spørgsmål.

Jeg har henvendt mig til den nedsatte folkeforsikringskommission og bedt kommissionen om at bestræbe sig på at afslutte sit arbejde og afgive indstilling til regeringen, således at vi på det grundlag, som

kommissionens overvejelser vil give os, kan tage tilling til arten og omfanget af de forslag, vi mener at kunne fremlægge. Indtil dette kan ske, har vi som sagt anset det for rimeligt at komme rentemodtagerne til hjælp med en øjeblikkelig ydelse. Rentemodtagerne er blandt den del af vore medborgere, som har de mindste indtægter, og som derfor også vil have de største vanskeligheder ved at klare dagen og vejen. Man har igennem de senere år søgt at råde bod herpå ved fra tid til anden at gennemføre love om en særlig ydelse til disse borgere. Disse love har, når de har været forelagt dette høje ting, mødt stor velvilje fra tingets ærede medlemmer, og det er da også mit håb, at der fra det høje tings side må blive vist imødekommenhed og god vilje overfor det af mig nu fremsatte lovforslag.

Efter dette skal der pr. 1. januar 1954 udbetales alders- og invaliderentemodtagerne en særlig ydelse på 100 kr. til enlige og 150 kr. til ægtepar. Samtidig foreslås det, at der udbetales en tilsvarende ydelse til enlige mødre, der opfylder betingelserne for at få udbetalt børnebidrag forskudsvis af det offentlige. Rentemodtagerne på alderdomshjem er ikke berettigede til denne særlige ydelse, men det foreslås, at der til disse rentemodtagere udbetales et ekstraordinært lomme pengebeløb på 16 kr. til enlige og 32 kr. til ægtepar. De samlede udgifter er anslået til ca. 34 mill. kr., der, i lighed med hvad der tidligere er gennemført, foreslås afholdt af statskassen.

Jeg skal, idet jeg samtidig henviser til betydningen af, at der gives kommunerne tilstrækkelig tid til at lægge ekstra udbetalinger tilrette, med disse bemærkninger anbefale lovforslaget til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Formanden: Ligeledes udenfor dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede justitsminister, for at han kan fremsætte det anmeldte lovforslag.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg har herved den ære for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om folketingets ombudsmand.

I grundlovens § 55 hedder det:

„Ved lov bestemmes, at folketinget vælger en eller to personer, der ikke er

[Justitsministeren.]

medlemmer af folketinget, til at have indsendende med statens civile og militære forvaltning.“

Af forfatningskommissionen blev der udarbejdet et forslag til lov om rigsdagens ombudsmand, og dette forslag blev fremsat i folketinget den 10. februar i år, idet det var tanken, at loven skulle være trådt i kraft samtidig med den nye grundlov.

Forslaget blev underkastet en meget grundig behandling i et af folketinget nedsat udvalg, der bl. a. modtog skriftlige henvendelser og deputationer fra de fire anerkendte tjenestemandorganisationer og den danske dommerforening.

Udvalget tiltrådte en række af justitsministeren stillede ændringsforslag, der i vidt omfang imødekom de fra tjenestemandsside fremsatte synspunkter med hensyn til lovens udformning. Således foreslog man, at dommernes embedsførelse i det hele falder udenfor ombudsmandens virksomhed. Bestemmelsen om, at ombudsmanden skulle føre tilsyn med behandlingen af personer, som er under frihedsberøvelse, lod man udgå under hensyn til, at man ønskede at afvente de overvejelser, der må finde sted angående den nærmere gennemførelse af bestemmelserne i grundlovens § 71, stk. 6 og 7, vedrørende administrativ frihedsberøvelse. Man indføjede bestemmelser om, at en klage til ombudsmanden skal være navngiven og indgives inden en kort frist. Endvidere blev det foreslået, at den, mod hvem klage rejses hos ombudsmanden, normalt skal have ret til at blive gjort bekendt med klagen, og at en tjenestemand kan forlange, at sagen overgår til behandling efter de i tjenestemandslovens § 17 om disciplinærundersøgelse fastsatte bestemmelser.

Med de stillede ændringsforslag blev lovforslaget vedtaget ved anden og tredje behandling i folketinget. Vedtagelsen skete imidlertid så sent, at forslaget ikke nåede at komme til behandling i landstinget inden rigsdagssamlingens slutning, hvorfor det bortfaldt.

Forslaget fremsættes nu påny i den skikkelse, hvori det blev vedtaget af folketinget, blot med nogle få, overvejende formelle, ændringer.

Inden fremsættelsen har jeg ladet forslaget forhandle med repræsentanter for de

fire anerkendte tjenestemandorganisationer. Det blev herunder fra tjenestemandsside fremført, at man stadig fandt løsningen med en ombudsmand uheldig. Man anså endvidere det forhold, at ombudsmanden ikke vælges på bestemt tid, men kan afskediges, hvis han ikke længere nyder folketingets tillid, for lidet stemmende med, at han i udøvelsen af sit hverv skal være uafhængig af folketinget. Tjenestemændene ville foretrække, at ombudsmanden blev valgt for et bestemt tidsrum og ikke kunne afskediges før udløbet af dette.

I disse betragtninger kan jeg ikke være enig. Det er jo meningen, at ombudsmanden skal være folketingets tillidsmand overfor administrationen, og det er derfor naturligt, at han må vælges af hvert nyvalgt folketing, og at han kan afskediges, hvis folketinget mister tilliden til ham. Under de forudgående forhandlinger om forslaget i forfatningskommissionen har det da også været en forudsætning fra alle sider, at ombudsmanden kun skal kunne virke, sålænge han nyder folketingets tillid.

Jeg har derfor ikke ment, at der var grundlag for at ændre forslaget på dette punkt.

Der var under forhandlingen med tjenestemandrepræsentanterne enighed om, at folkeskolens lærere ikke omfattes af ombudsmandens virksomhed. Dette følger af, at denne virksomhed er begrænset til statens tjenestemænd og andre personer, som virker i statens tjeneste, medens lærerne i folkeskolen er kommunalt ansatte.

I anledning af, at der er rejst spørgsmål om, hvorvidt folkekirkens præster ikke også falder udenfor ombudsmandens virksomhed, skal jeg bemærke, at dette spørgsmål må besvares benægtende. Jeg tillader mig i denne forbindelse at henvise til bemærkningerne til § 4 i det oprindelig fremsatte lovforslag, hvor det anføres, at folkekirkens præster omfattes af ombudsmandens virksomhed, men at det er en forudsætning, at ombudsmanden kun skal befatte sig med præsternes administrative funktioner, ikke med spørgsmål, som direkte eller indirekte vedrører kirkens lære eller forkyndelse.

Fra organisationernes side blev der anket over, at der ved den foreslåede affattelse af § 14 tillægges loven en vis tilbagevirkende kraft for tiden fra 5. juni 1953 og indtil

[Justitsministeren.]

lovens ikrafttræden, der foreslås sat til 1. april 1954. Heroverfor kan anføres, at det oprindelig var meningen, at loven skulle træde i kraft samtidig med grundloven, og at man siden den tid har vidst, at der ville komme en sådan lov.

Organisationernes repræsentanter lagde afgørende vægt på, at der blev tilvejebragt hjemmel for, at de tjenestemænd eller andre, over hvem der klages med urette, kan få rimelige udgifter til bisidder eller forsvarer erstattet af det offentlige. Finansministeriet, der var repræsenteret under forhandlingen, lovede at tage dette spørgsmål under overvejelse, således at der eventuelt bliver foreslået en tilføjelse til tjenestemandslovens § 17, stk. 3, idet det også på andre områder har været følt som en mangel, at man ikke har nogen bestemmelse i den retning. Hvis et sådant forslag om en supplementsbestemmelse til tjenestemandslovens § 17 gennemføres, vil der være grundlag for at ændre nærværende lovforslag om ombudsmanden på tilsvarende måde, idet forslaget § 7 er bygget op på samme måde som tjenestemandslovens § 17.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale forslaget til velvillig behandling i det høje ting.

Formanden: Eksemplarer af de nu fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredie behandling af forslag til lov om ændringer i lovgivningen om folketingets valg af medlemmer til visse kommissioner og nævn m. v.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 101).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 126 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om arbejderbeskyttelse.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 53; fremsættelsen findes i tidenden sp. 37).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Leonhard Hansen: Det er sjette gang, dette forslag til lov om arbejderbeskyttelse forelægges. Det er beklageligt, at det ikke forlængst er lykkedes at få gennemført denne lov, som vil kunne yde arbejderne den højeste beskyttelse under arbejdets udførelse, uanset hvori arbejdet består.

Den nugældende fabriklov af 1913 er i allerhøjeste grad forældet og svarer slet ikke til den risiko, der nu med det forøgede arbejdstempo er forbundet med arbejdets udførelse. Udviklingen indenfor industri, håndværk, handel og jordbrug har ikke stået stille gennem disse 40 år, og dette kræver naturligvis ganske andre beskyttelsesforanstaltninger, ikke alene vedrørende maskinerne, men også vedrørende værn på det sundhedsmæssige område. Arbejdets udøvere må have krav på en så effektiv beskyttelse, som det er muligt at skabe. Der må ikke i en arbejderbeskyttelseslov være områder, hvor arbejderne slet ikke eller kun delvis er beskyttet, og derfor bør en sådan lov omfatte alle arbejdere og alle virksomheder, for hvilke der ikke i forvejen findes særlige love. Der kan naturligvis ikke drages sammenligning mellem den nuværende fabriklov og den arbejderbeskyttelseslov, som vor tid kræver, og vi er her i landet kommet altfor langt tilbage for andre lande på dette sociale område.

Igennem de forløbne 5—6 år er der fra forskellige sider og i særlig grad fra arbejdsgiverside protesteret imod lovforslaget. Men at modstanderne alligevel er klar over, at tiden er løbet fra fabrikloven af 1913, bevises jo gennem de mange forbedringer, der har fundet sted på adskillige virksomheder i form af gode og velindrettede folkerum,